

DE TRANSATLANTISKA FÖRBINDELSERNA: USA OCH KANADA

EU, USA och Kanada delar värdena demokrati, mänskliga rättigheter och ekonomisk och politisk frihet och har delvis samma utrikespolitiska och säkerhetsmässiga intressen. Det övergripande avtalet om ekonomi och handel mellan EU och Kanada och det strategiska partnerskapsavtalet mellan EU och Kanada trädde provisoriskt i kraft 2017. Samma år avbröts förhandlingarna om det transatlantiska partnerskapet för handel och investeringar mellan EU och USA. Rådet antog förhandlingsdirektiv för att avskaffa industritullar den 15 april 2019.

DE UTRIKESPOLITISKA FÖRBINDELSERNA MELLAN EU OCH USA

Även om EU och USA inte är överens i vissa utrikespolitiska frågor förblir de varandras viktigaste och mest pålitliga allierade. De utrikespolitiska banden dem emellan har stått emot flera decennier av skiftande politiska konfigurationer och geostrategiska förändringar på båda sidor. De två parterna har genom åren samarbetat nära och samrått med varandra angående sina internationella prioriteringar, och har ofta arbetat för att främja sina gemensamma intressen i multilaterala forum.

Efter det amerikanska presidentvalet den 8 november 2016 har dock många frågor och farhågor uppkommit angående de utrikespolitiska förbindelserna mellan EU och USA. EU och USA samarbetar fortfarande i en rad frågor och i flera geografiska sammanhang. Dock har det skett en förändring av USA:s förhållningssätt gentemot EU och den transatlantiska alliansen sedan president Donald Trump tillträdde.

Detta skifte kan ses i de starkt skiljaktiga åsikter som uttryckts av USA och EU i viktiga frågor (t.ex. klimatförändringar, multilateralism och falska nyheter) och den amerikanska regeringens beslut att dra sig tillbaka från den gemensamma övergripande handlingsplanen, blockera utnämningen av domare vid WTO:s överprövningsorgan och införa tullar på import av stål och aluminium, vilka kommer att påverka EU.

Trots dessa förändringar i förbindelserna med EU fortsätter USA att vara en pålitlig säkerhetspartner för flera av EU:s medlemsstater, vilket framgår av samarbetet mellan allierade i Atlantpakten (Nato). President Trump har fokuserat starkt på Natos budget och krävt att alla allierade fullgör sitt åtagande att avsätta 2 % av sin BNP till Nato.

DE POLITISKA FÖRBINDELSERNA MELLAN EU OCH USA INOM DEN TRANSATLANTISKA LAGSTIFTARDIALOGEN (TLD)

Förbindelserna mellan Europaparlamentet och den amerikanska kongressen går tillbaka till 1972. Förbindelserna dem emellan fördjupades 1999 och institutionaliserades i och med inrättandet av den transatlantiska lagstiftardialogen. Inom ramen för den transatlantiska lagstiftardialogen samlas ledamöter av Europaparlamentet och ledamöter av det amerikanska representanthuset till interparlamentariska sammanträden två gånger om året, vilka äger rum växelvis i USA och EU. Det 83:e interparlamentariska sammanträdet ägde rum i Washington DC i februari 2019. Vid slutet av sammanträdet enades man om ett [gemensamt uttalande](#) som framhävde båda parter beslutsamhet att stärka samarbetet inför gemensamma utmaningar. De lagstiftare som deltar i dessa sammanträden två gånger om året utbyter synpunkter i viktiga politiska frågor av gemensamt intresse. Synsättet på ömse sidor om Atlanten sammanfaller på ett antal områden, men lagstiftarnas diskussioner har också avslöjat skiljaktiga meningar i viktiga politiska frågor. Vikten av denna transatlantiska politiska dialog bör därför inte underskattas, inte minst med tanke på den makt som den amerikanska kongressen har att till exempel godkänna amerikanska interventioner i internationella kriser och att utforma USA:s deltagande i institutioner för global styrning.

De ekonomiska förbindelserna mellan EU och USA

Fram till 2017 dominerades handelsförbindelserna mellan EU och USA av förhandlingarna om ett transatlantiskt partnerskap för handel och investeringar (TTIP). Jämfört med sina föregångare har regeringen Trump ett helt annat förhållningssätt till handelsförbindelserna mellan EU och USA. Den har satt nationella intressen först och försökt att jämna ut underskotten i handelsbalansen gentemot andra länder, och utövat påtryckningar på partner genom att införa höga tullar på vissa produkter i syfte att skydda den egna industrin och skaffa sig större marknadstillträde i partnerländerna. USA:s regering införde tullar på stål och aluminium mot EU den 1 juni 2018, och har hotat att införa tullar på bilar. Samtidigt håller USA på att överge en multilateral strategi inom ramen för Världshandelsorganisationen (WTO). Denna nya hållning har gjort USA:s handelsförbindelser med EU och andra partner ansträngda. EU har lämnat in ett klagomål till WTO om tullarna på stål och aluminium och som motåtgärd infört tullar på produkter från USA, för att på så sätt skapa en ny balans i den övergripande handeln mellan EU och USA. Den 28 mars 2019 offentliggjorde WTO:s överprövningsorgan sitt beslut om Boeing, vilket stärkte EU:s sedan länge intagna ståndpunkt att USA inte har vidtagit några åtgärder för att följa WTO:s regler när det gäller stöd till företaget. Den 8 april 2019 ökade regeringen Trump trycket på Europeiska unionen att sätta stopp för vad den kallade "skadliga subventioner" till flygplanstillverkaren Airbus. Regeringen offentliggjorde en förteckning över europeiska varor till ett värde av 11 miljarder US-dollar som skulle kunna drabbas av straffåtgärder i denna långvariga tvist, vilket skulle leda till en negativ spiral som skulle äventyra ett eventuellt bilateralt avtal mellan EU och Förenta staterna om ömsesidig tullsänkning. På EU:s sida nådde rådet den 15 april 2019 ett principavtal om förhandlingsdirektiv som kommer att bemyndiga kommissionen att inleda tullförhandlingar med USA. Under

sammanträdesperioden i mars 2019 antog parlamentet inte någon resolution till stöd för inledandet av handelsförhandlingar.

Trots retoriken står EU:s och USA:s ekonomier tillsammans fortfarande för nästan hälften av den globala BNP och en tredjedel av världshandeln. EU behöll 2017 sin position som USA:s största handelspartner för varor – före Kina och före Kanada, USA:s partner i Nordamerikanska frihandelsavtalet (Nafta).

USA var EU:s främsta exportmarknad 2018 och tog emot 20,8 procent av den totala varuexporten från EU (att jämföra med Kinas andel på 10,7 procent). USA kom på andra plats bland EU:s importkällor och tillhandahöll fortfarande 13,5 procent av EU:s importerade varor. I detta avseende låg USA efter Kina, som stod för 19,9 procent av EU:s totala import, men kom före Schweiz och Ryssland, som stod för 8,5 respektive 5,5 procent.

Varuhandeln EU–USA 2016–2018 (miljarder euro)

Budgetår	EU:s varuimport från USA	EU:s varuexport till USA	EU:s handelsbalans (varor)
2016	248,8	363,7	+ 114,9
2017	256,6	376,2	+ 119,6
2018	267,3	406,4	+ 139,1

Källa: Europeiska kommissionen, GD Handel

EU:s tjänsteexport till och tjänsteimport från USA ökade mellan 2015 och 2017. Dock ledde en nedgång i EU:s tjänsteexport 2016 till ett amerikanskt tjänstehandelsöverskott på 2,8 miljarder euro gentemot EU, medan en nedgång i USA:s tjänsteexport 2017 ledde till ett tjänstehandelsöverskott för EU på 12,5 miljarder euro gentemot USA.

Tjänstehandeln EU–USA 2015–2017 (miljarder euro)

Budgetår	EU:s tjänsteimport från USA	EU:s tjänsteexport till USA	EU:s handelsbalans (tjänster)
2015	215,1	227,7	+ 12,6
2016	229,1	226,3	– 2,8
2017	223,7	236,2	+ 12,5

Källa: Europeiska kommissionen, GD Handel

EU och USA är varandras största investerare, men under 2016 och 2017 förelåg vissa avbräck. Båda åren var USA:s investeringsinflöde till EU negativt, med en motsvarande minskning av de amerikanska direktinvesteringarna i EU, medan EU:s utgående flöden till USA ökade 2017 efter en liten tillbakagång 2016. Detta ledde till att EU:s positiva investeringsbalans stärktes ytterligare, och uppgick 2017 till 385,3 miljarder euro. Det kan hävdas att bilaterala direktinvesteringar – som till sin natur är ett långsiktigt åtagande – är själva drivkraften bakom de transatlantiska handelsförbindelserna. Detta intryck förstärks av att handeln mellan moder- och dotterbolag i EU och USA står för mer än en tredjedel av hela den transatlantiska handeln. Uppskattningar ger vid handen

att företag från EU och USA som är verksamma på den andra partens territorium sysselsätter över 14 miljoner människor.

Bilaterala utländska direktinvesteringar EU–USA (miljarder euro)

Budgetår	Investeringar från USA i EU	Investeringar från EU i USA	Balans
2017	2 183,9	2 569,2	+ 385,3

Källa: Europeiska kommissionen, GD Handel

DEN POLITISKA DIALOGEN MELLAN EU OCH KANADA

Kanada är ett av EU:s äldsta och närmaste partnerländer. De bilaterala förbindelser som inleddes på 1950-talet på rent ekonomiska grunder har sedan dess under årens lopp utvecklats till ett nära strategiskt partnerskap. EU och Kanada har ett nära samarbete i fråga om globala utmaningar som miljö, klimatförändringar, energitrygghet och regional stabilitet. Kanada ger regelbundet bidrag till EU:s GSFP-uppdrag (t.ex. EU:s polisuppdrag i Afghanistan och på de palestinska territorierna) och deltar också i [EU:s valobservatörsuppdrag](#).

Ramavtalet om samarbete inom handel och ekonomi mellan EG och Kanada från 1976 var det första formella avtal i sitt slag att som dåvarande Europeiska gemenskaperna ingick med ett industriland. Detta följdes av förklaringen om transatlantiska förbindelser, som antogs 1990 och utökade räckvidden för kontakterna och införde regelbundna toppmöten och ministermöten.

Under 2013 och 2014 genomfördes förhandlingar med syftet att uppgradera förbindelserna mellan EU och Kanada genom ett [övergripande avtal om ekonomi och handel](#) och ett [strategiskt partnerskapsavtal](#).

Det strategiska partnerskapsavtalet är en politisk överenskommelse som syftar till att stärka det bilaterala samarbetet på ett antal utrikespolitiska och sektoriella områden, bland annat internationell fred och säkerhet, kampen mot terrorism, krishantering, sjöfartsskydd, global styrning, energi, transporter, forskning och utveckling, hälsa och sjukvård, miljö samt klimatförändringarna. Avtalet undertecknades av Kanada och EU vid det gemensamma toppmötet den 30 oktober 2016 och fick Europaparlamentets stöd i februari 2017. Stora delar av avtalet har provisoriskt varit i kraft sedan den 1 april 2017, och det håller nu på att genomgå de respektive parlamentariska förfarandena för ratificering inför dess fullständiga ikraftträdande.

Förutom dialogen mellan EU:s och Kanadas verkställande organ träffar ledamöter av Europaparlamentet regelbundet sina kanadensiska motparter. Interparlamentariska sammanträden hålls årligen, vid sidan av andra interparlamentariska utbyten i arbetsgrupper och mellan delegationer. Förutom att diskutera de pågående förhandlingarna utgör dessa möten en möjlighet att diskutera kontroversiella frågor, såsom miljöpåverkan av exploateringen av oljesand och skiffergas, fiskeripolitiken och djurskyddsfrågor (bl.a. frågan om säljakt). Europaparlamentets delegation för förbindelserna med Kanada sammanträder regelbundet under året för att förbereda

de interparlamentariska sammanträdena. Det 40:e interparlamentariska sammanträdet ägde rum i Strasbourg i mars 2019.

DE EKONOMISKA FÖRBINDELSERNA MELLAN EU OCH KANADA

Det övergripande avtalet om ekonomi och handel (Ceta) är resultatet av den positiva utveckling i handelsförbindelserna mellan EU och Kanada som ägt rum det senaste årtiondet. Förhandlingarna om Ceta mellan EU och Kanada inleddes 2009 och slutfördes 2014. Avtalet undertecknades vid toppmötet mellan EU och Kanada den 30 oktober 2016 och godkändes av Europaparlamentet den 15 februari 2017. Nu måste det ratificeras av medlemsstaterna i enlighet med deras respektive konstitutionella bestämmelser. Den provisoriska tillämpningen av de delar som ligger inom EU:s behörighet inleddes den 21 september 2017.

Detta är EU:s första övergripande ekonomiska avtal med ett högindustrialiserat land. EU och Kanada har öppnat sina marknader för varandras varor, tjänster och investeringar, även när det gäller offentlig upphandling. Under det första genomförandeåret ökade exporten till Kanada med 7 procent, med högre siffror för maskiner, läkemedel och jordbruksprodukter.

Ceta är också det första av EU:s bilaterala ekonomiska avtal som innehåller ett särskilt system med investeringsdomstolar för lösning av investeringstvister mellan investerare och stater. Ett system av denna typ har aldrig införts förut, och i många länder pågår fortfarande en offentlig debatt om det. Därför kommer den provisoriska tillämpningen av Ceta inte att omfatta investeringsdomstolssystemet. Avtalet innehåller vidare ett tydligt uttalande om regeringens rätt att lagstifta för offentliga ändamål när det gäller folkhälsa, säkerhet, miljö, den allmänna moralen samt social trygghet och konsumentskydd.

Både Kanada och EU har drabbats av de nya amerikanska tullarna på stål och aluminium, och delar uppfattningen att dessa tullar varken är ekonomiskt rättfärdigade eller förenliga med WTO:s regler. Som en följd av detta har EU och Kanada, tillsammans med andra som försvarar den regelbaserade handelsordningen, intensifierat sin dialog om handelsfrågor.

2018 var EU Kanadas näst största handelspartner efter USA och stod för omkring 7,6 procent av Kanadas totala kombinerade export och import av varor. Samma år exporterade EU varor till Kanada till ett värde av 41,4 miljarder euro och importerade varor från Kanada för 31 miljarder euro. Kanada är på tionde plats bland EU:s internationella handelspartner. Maskiner, transportutrustning och kemikalier tillhör de viktigaste varorna i handeln mellan de båda partnerna.

Varuhandeln EU–Kanada 2016–2018 (miljarder euro)

Budgetår	EU:s varuimport från Kanada	EU:s varuexport till Kanada	EU:s handelsbalans (varor)
2016	29,0	35,2	+ 6,2
2017	31,5	37,7	+ 6,2
2018	31,0	41,4	+ 10,4

Källa: Europeiska kommissionen, GD Handel

Handeln med tjänster är en viktig del av handelsförbindelserna mellan EU och Kanada. 2017 ökade värdet av EU:s export av tjänster till Kanada jämfört med 2014, till 21,7 miljarder euro, och EU:s tjänsteimport från Kanada ökade till 13,2 miljarder euro. Transporter, resor, försäkringar och kommunikationer är några exempel på tjänster som handlas flitigt mellan EU och Kanada.

Tjänstehandeln EU–Kanada 2015–2017 (miljarder euro)

Budgetår	EU:s tjänsteimport från Kanada	EU:s tjänsteexport till Kanada	EU:s handelsbalans (tjänster)
2015	12,6	19,4	+ 6,8
2016	12,1	20,2	+ 8,1
2017	13,2	21,7	+ 8,5

Källa: Europeiska kommissionen, GD Handel

I fråga om utländska direktinvesteringar har EU investerat mer i Kanada än tvärtom. 2017 uppgick EU:s utflöde av direktinvesteringar till Kanada till 304,8 miljarder euro. De kanadensiska direktinvesteringarna i EU värderades till 293,0 miljarder euro.

Bilaterala utländska direktinvesteringar EU–Kanada (miljarder euro)

Budgetår	Investeringar från Kanada i EU	Investeringar från EU i Kanada	Balans
2017	293,0	304,8	+ 11,8

Källa: Europeiska kommissionen, GD Handel

Tuula Turunen / Wolfgang Iglar
04/2019

